

Komt de politie naar u

Netjes met de gordels om arriveer ik bij het regiokorps van de politie Utrecht. Reden: dit korps heeft onlangs een nieuw arrestantencomplex gekregen, en ik wil wel eens kijken hoe dit proces verlopen is.

We spreken met Robert Bonke, projectleider bij het onderdeel Huisvesting & Vastgoedbeheer van het facilitair bedrijf van het korps. Het wordt een boeiend interview, maar echt interessant is de zienswijze voor de toekomst. Een echt bedrijf, volop in beweging, maar daarover straks meer.

Een goed interviewer verdiept zich altijd eerst in de materie en dus legt Bonke eerst uit wat het verschil is tussen een gevangenis of huis van bewaring (tegenwoordig penitentiaire inrichting geheten) en een arrestantencomplex. 'Stel je wordt opgepakt door de politie, dan ga je als eerste naar een tijdelijke cel. Daar verblijf je maximaal zes uur. Daarna kom je vrij of je wordt – op last van de hulpofficier van justitie – overgeplaatst naar een arrestantencomplex. Hier verblijf je maximaal tien dagen. Daarna kom je vrij of je gaat – op last van de rechter-commissaris – naar een echte gevangenis.' Ter verduidelijking: een arrestantencomplex is van de politie, een gevangenis is van Justitie.

UTRECHT

Utrecht had voorheen de politiecellen verspreid over vier politiebureaus in de regio. Een aantal ontwikkelingen deden de politie besluiten hiervan af te stappen en over te gaan tot de bouw van één nieuw complex. Allereerst betere zorg voor de arrestanten, die nu in het complex verhoord kunnen worden in plaats van telkens verplaatst te moeten worden naar andere locaties. Ten tweede was het verhogen van veiligheid voor arrestanten en medewerkers een belangrijke reden. Verder speelt natuurlijk de Schiphol-brand mee. Hierdoor zijn de eisen aanmerkelijk aangescherpt. Niet alleen qua materialen, maar ook qua ontwerp. Deuren moeten bij calamiteiten open kunnen, maar ook weer dicht. Cellengebouwen worden verdeeld in compartimenten i.p.v. allemaal aan één lange gang gebouwd. Daarnaast is permanent toezicht een vereiste.

Het aanpassen van de bestaande units zou zo ingrijpend zijn dat beter tot nieuwbouw kon worden overgegaan. Bovendien werd een toename van het aantal arrestanten verwacht. Toename? Meer criminaliteit dan vroeger soms? Bonke: 'Nee dat niet, maar uit onderzoek blijkt

dat het veiligheidsgevoel van de burger in belangrijke mate beïnvloed wordt door het vastzetten van criminelen. Niks is zo funest voor dat veiligheidsgevoel als de zogenoemde draaideurcriminelen 's morgens worden opgepakt en 's middags zie je ze weer lopen. Er is aanvullende wetgeving gemaakt om deze criminelen langer vast te kunnen houden. Daarom investeren we in extra opvangcapaciteit. Beperkt dit zich alleen tot Utrecht? 'Nee, andere korpsen zullen volgen. Dit heeft overigens als afgeleid gevolg dat er ook een grotere capaciteit nodig zal zijn bij de penitentiaire inrichtingen.'

PROCES

Terug naar het arrestantencomplex. Wat is er zo uniek aan dit project? Bonke: 'Meestal moeten we een proces integreren in een gebouw, nu hebben we het andersom gedaan. We hebben met de architect het arrestantenproces geanalyseerd en daaromheen een gebouw gecreëerd.' Een deel van dat proces behelste bijvoorbeeld de logistiek: een centrale regionale locatie betekent veel busjes die af en aan rijden. De busjes

Het nieuwe arrestantencomplex in Houten. Alle cellen in de regio Utrecht gecentraliseerd.

toe (in de toekomst)...?

komen eerst een inrijsluis binnen, waarna de arrestanten wisselcabines ingeleid worden. Daarvan zijn er tien, omdat er soms, bijvoorbeeld met voetbalwedstrijden, extra capaciteit nodig is. Daarna gaan ze één voor één naar de intake, waar foto's worden gemaakt en hun identiteit wordt vastgesteld. Vervolgens gaan ze naar de cellen en/of de verhoorkamer.

Bonke: 'Nadat het proces is geanalyseerd, is dus het gebouw gemaakt. Eerst zijn de vloeren gelegd voor de twee verdiepingen. Nog voor de muren werden aangelegd, zijn de cellen geplaatst. Deze zijn net als sommige kelders: prefab, van beton gemaakt en met kraan op hun plaats gezet. Pas daarna zijn de muren erin gezet en werd begonnen met de afbouw. Als het ware of je een huis bouwt rondom een open haard.'

Zijn er nog speciale beveiligingen tegen ontsnappen, zoals tegen een truck die door een muur rijdt? Bonke: 'Nee in dit soort inrichtingen hebben we dat niet. Ten eerste is de opvang tijdelijk en dus is de noodzaak tot

ontsnappen gering. Bovendien: als je een muur bestendig maakt tegen vrachtwagens, komen ze de volgende dag met zwaarder materieel. Wel is het hele terrein beveiligd door een hekwerk waarop 10.000 volt staat.'

PRINCE II

Bonke: 'Qua projectleidingstechniek zijn we uitgegaan van Prince II en dat is goed bevallen. We zijn binnen het budget gebleven maar het project is wel drie weken later opgeleverd dan gepland. De belangrijkste reden daarvoor is dat, tijdens het bouwproces, de leverancier van de celdeuren productieproblemen heeft ondervonden, waardoor een domino-effect van vertragingen is ontstaan. Een aandachtspunt voor volgende projecten is dat nog strakkere afspraken met de uitvoerenden gemaakt zullen worden om te voorkomen dat wensen van politiemedewerkers, uitgesproken tijdens rechtstreekse contacten, direct vertaald worden als opdracht (al die uniformen...!), maar deze eerst met de projectleider besproken worden.'

Robert Bonke is geboren in 1948, deed HTS bouwkunde en Masters Facility Management, werkte onder meer bij de gemeenten Haarlem en Tilburg, was hoofd Interne Dienst bij PGGM en heeft een eigen interim-bedrijf gehad. Sinds 2003 is hij werkzaam bij het politiekorps Utrecht en dat bevalt uitstekend. 'Ten eerste loopt Utrecht voorop in veel ontwikkelingen en je krijgt dus alle ruimte om nieuwe inzichten toe te passen. Bovendien staat de politie altijd sterk in de politieke/maatschappelijke aandacht. Dat geeft wel eens druk op de ketel, maar vooral ook een groot saamhorigheidsgevoel met de collega's en daar ben ik zeer geporteerd van.'

Een belangrijk punt was de communicatie met de omgeving. Immers het is even schrikken als er een 'gevangenis' in je buurt wordt gebouwd. Bonke: 'We hebben hier veel aan gedaan: voorlichtingsavonden, rondleidingen, vieren van het hoogste punt, noem maar op. In principe is alles goed gegaan en zijn we er zonder bezwaarprocedures doorheen gekomen. Bij de omwonenden leefde eerst de gedachte dat er criminelen door hun buurt zouden rondlopen. Maar hoe paradoxaal het ook moge klinken, personen die worden vrijgelaten, zijn als enige in staat om te bewijzen dat er op dat moment geen strafrechtelijke vordering tegen hen is!'

EFFICIENCY

Dus Bonke is content over het resultaat? 'Jazeker, als politie kunnen we alleen al door de centralisatie efficiencywinst behalen, nog los van andere procesvoordelen. De staf bijvoorbeeld is helemaal toegewijd voor deze taak en net als een bedrijf is de organisatie gebaseerd op het proces. Hierdoor ontstaan mogelijkheden van hogere productie en betere kwaliteit, waardoor het aantal seponeringen vanwege vormfouten afneemt. En dat komt de veiligheid op straat weer ten goede.'

Overigens is de politie hard bezig om op allerlei manieren efficiencywinst te halen. Er zijn momenteel 25 autonome korpsen in Nederland, die elk een eigen beleid kunnen voeren. Inmiddels wordt steeds intensiever samengewerkt en wordt het model van best practices nagestreefd. Bonke: 'Waarom zou een ander korps opnieuw het wiel uitvinden als wij bijvoorbeeld al het optimale arrestantencomplex hebben ontworpen?'

VERGAAND

Net een echt bedrijf dus, concludeer ik. Bonke: 'In sommige gevallen gaan we zelfs verder dan vele bedrijven. We hebben bijvoorbeeld de activiteitengeoriënteerde werkplek geïntroduceerd, waarbij niet medewerkers maar activiteiten gefaciliteerd worden met huisvestingsvoorzieningen. Districtchefs bijvoorbeeld, maar ook de korpschef, moeten 80% van hun tijd vergaderen, dus worden hen geen bureaokamers ter beschikking gesteld maar vergaderruimten. Als zij er niet zijn, kunnen de vergaderkamers door anderen worden gebruikt. De politie moet uiteraard zo veel mogelijk op straat zijn, daarom hebben we besloten zo veel mogelijk flexibele werkplekken ter beschikking te stellen. Hierdoor besparen we veel op de kantoorkosten. U moet bedenken dat het bouwen van een politiebureau door allerlei extra eisen (bijvoorbeeld ten aanzien van brand- en inbraakveiligheid en speciale voorzieningen) een dure aangelegenheid is. Met andere woorden: door toepassing van het activiteitenconcept verkleinen we de huisvestingslasten, zonder in te hoeven leveren op kwaliteit en worden de bestaande ruimtes optimaal benut.'

In de toekomst zal deze ontwikkeling verder gaan. Waarom zou de burger naar een duur politiebureau moeten gaan om aangifte te doen? Internetaangifte bestaat al en de politie gaat onderzoeken of agenten kunnen worden uitgerust met laptops. Dankzij breedbandtechnieken en betere databeveiliging is de politie nu technisch in staat om politieprocessen efficiënter te organiseren en daarop de huisvesting te baseren. Dat kan leiden tot een totaal andere visie op huisvesting.